

24 YTTRANDE VID LANTDAGEN 6.IV 1872

Protokoll fördt hos högl. ridderskapet och adeln

Herr *Snellman*: Jag ber ödmjukast med min röst få understödja de herrars yrkande, som önska förslaget återremitterande till utskott; jag gör det likväl utaf ett annat skäl, emedan jag för min del anser, att utskottet har en lätt utväg att förbigå hela förslaget. En stadskommun har en mängd utgifter för tjenstemäns aflönande, för gators underhåll, för gatulykning, för landsvägars underhåll, för inqvarteringskostnad, o. s. v. Kommunen beräknar beloppet af sina afgifter för året och kommunen uttaxerar hos sina medlemmar hvad till dessa afgifters bestridande behöfves. Skal uttaxeringen ske så, som i nådiga propositionen föreslås, så att gårdarne värderas utan vidare afseende på gårdsegarnes förmögenhet endast derföre, att de byggt sina gårdar, så anser jag, att hela kommunalförfattningsförslaget icke bör antagas, utan förkastas. Utskottet borde således enligt min ödmjuka åsigt helt och hållet stryka § 56 i nådiga propositionen. Det klagas öfver grundskatten på jorden; dessa skatter äro dock sekelgamla; de hafva förvandlats till en stående ränta, hvilken hvar och en vid förvärfvandet af jord tager i beräkning. I städerna har man fortsatt att jemnt höja grundskatten; det föreslås nu i kommunalförfattningsförslaget att härmed skall fortfaras Gud vet huru länge. Det är likväl klart, att då en skatt lägges på en gård, så tages af gårdsegaren ett kapital, motsvarande denna skatt såsom ränta. Läggas en skatt af 60 mark på en gård, förlorar gården ett kapital af 1 000 mark. Fortfar man med ett sådant förfarande skall efterhand byggandet af gårdar i städerna blifva rent af omöjligt, och städerna gå sin egen ruin till mötes. Numera, sedan bevilling i landet är införd, hafva städerna en grund för beskattningens utgörande. All skatt må blifva inkomstskatt, då är den rättvis. I städerna, så små som städerna i vårt land äro, blir det lätt att pålägga alla en skatt; detta är ganska rättvist och billigt. Pålägges alla en sådan inkomstskatt, torde icke någon gårdsegare vägra att betala skatt. Icke har någon gårdsegare, om också han har privilegium att vara fri från inqvartering och landsvägabyggnad, befrielse från den procent af stadsutgifterna, som möjligen uppbäras till dessa ändamål. Jag för min del kommer bestämdt att votera mot någon skatt för gårdar annorlunda än såsom skatt på inkomsten från dem, emedan bibehållandet af en sådan skatt är orimlig. Återförvisas förslaget till utskottet, har utskottet tillfälle att taga detta i betraktande.

25 YTTRANDEN VID LANTDAGEN 13.IV 1872

Protokoll fördt hos högl. ridderskapet och adeln

Herr *Snellman*: En regering bör alltid lita till de stora statshushållningsgrundsatser, hvilka vetenskapen erkänner. Dessa grundsatser äro icke, hvad man kallar, endast teorier, de äro systemiserade läror utaf en stor erfarenhet, många tiders, många länders stora erfarenhet. En sådan tillit borde också icke gerna saknas i en representativ församling, och då man, såsom utskottet gjort, och såsom jag har hört äfven många ärade talare i detta höglofliga stånd göra det, har erkänt grundsatsen och håller för sannt, att exporttull icke bör existera, så bör man också stanna dervid och tro på att dess existens är för landet skadlig. Det behöfves icke enligt min tanke resonneras hit och dit om verkan af en

exporttulls upptagande i vårt land; man har en mycket vidare och mycket mera afgörande erfarenhet att söka Europa omkring. Sådana teorier eller sådana läror, som de, hvilka förorda tullar för att reglera den ena eller den andra grenen af statshushållningen, lönar det icke mödan att söka vederlägga; man kan då yrka på, att exporttull skall läggas på smör, på dåligt smör, på det att detta smör icke måtte utföras; ty det är en stor förlust för landet att smör tillverkas dåligt och säljes dåligt. Man borde lägga tull på exporten deraf i grantunnor och fordra, att den skall ske i boktunnor eller björktunnor, ty det är mycket långt i sådana läror; men de äro öfverallt förkastade och öfverallt förkastliga. Man har talat om, att en nedsättning eller borttagandet af sågningsafgiften skulle komma endast sågegarne till godo. Man har anfört såsom exempel, att äfven borttagandet af qvarnskatten endast skulle komma qvarnegarne till godo, och borttagandet af hammarskatten och afgiften på masugn endast kommit jernverksegare till godo. Allt sådant är fullkomligt falskt, ty såsom borttagandet af qvarnskatten skulle komma hela landet till godo, hvar och en som äter bröd af inhemska säd, så tillfaller förmonen af borttagandet af hammarskatten hvar och en, som förbrukar jern. Borttagandet af denna skatt tillgodoser hvar och en förbrukare, icke allenast med afseende på det jern, som i landet tillverkas, utan också på det, som ifrån utlandet införes; ty då skatten borttagits, kan också icke mera någon skyddstull för de inhemska jernverken fordras, hvilken de hade rätt att begära, så länge deras produktion beskattas. Också har tullen på särskilda jernvaror blifvit nedsatt; priset på jern har i sjelfva verket fallit, ehuru möjligen på senaste år till följd af förhållanden i utlandet åter stigit. Hvad en friare åsigt i afseende på den direkta beskattningen och i afseende på importtullen förmår verka, dertill kunna vi sluta af våra närvarande maskinverkstädernas verksamhet, hvilken är ganska betydlig och synes lofva landet en framtid, som man föga kunnat vänta. Alla sådana åsikter, att borttagandet af principvidriga skatter skulle komma endast någon viss person eller vissa personer till godo, äro fullkomligt falska. Men det är en annan sak att godkänna principen och handla derefter och med afseende å gifna förhållanden förfara varsamt. Så torde det blifva för statsverket svårt att med ens afsäga sig en inkomst mellan 3 å 400 000 mark, sådan som sågningsafgiften är. Hvad som icke kan ske plötsligen, kan dock ske efterhand. Således kunde denna skatt nedsättas efter vissa perioder, och detta tillkännagifvas, på det industriidkarne må veta i tid, hvad de hafva att rätta sig efter, emedan alla plötsliga omkastningar i tullbeskattningen äro för landet skadliga. Sågningsafgiften kunde nedsättas t. ex. först med en tredjedel eller fjerdedel, efter tre år åter med en annan tredjedel o. s. v., såsom lämpligt pröfvas. Huruvida verkligens beskattningen på exporten af rundstock för den tid, som sågningsafgiften skulle komma att fortfara, är af behofvet påkallad, derom vågar jag icke döma, ty jag har icke siffror för mig bekanta, som i något afseende kunde grunda en säker öfvertygelse. Man torde deri kunna lita på, att regeringen, som har tillfälle att införskaffa sig säker underrättelse, kan pröfva, huruvida sådant blefve nödigt eller icke; och väl torde i detta, såsom i andra fall hittills, utan någon påtryckning från representationens sida, regeringen begagna tillfället att vinna en inkomst. Det är öfverhufvud denna del af statsinkomsterna, hvilken gammal sed hellre än lag lagt i regeringens hand, som i sjelfva verket gör ständernas grundlagsenliga beskattningsrätt tillsvidare till en något så när tom bokstaf.

Herr *Snellman*: Jag är skyldig att bedja om förlåtelse, att jag besvärar med ett tillägg till mitt tidigare yttrande. Man har nemligen sagt, att kronan skulle hafva en ersättning för förlusten i sågningsafgiften genom högre pris på sina skogar, emedan kronan är den störste skogegare i landet. Det kan väl vara, att verkligen priset kunde något stegras, men detta är en obetydlighet. Ersättningen för borttagandet af exporttullen är och bör vara, och har i alla länder varit en ökad importtull. Ty så snart i ett land exporten ökas och hindren för exporten borttagas, stegras också importen och med importen importtullen, hvilken är, och ansetts för en lämplig beskattning, der den lägges på vissa konsumtionsartiklar och således blir en accis, som fritt kan betalas eller icke allt efter hvad befolkningen har råd till. Jag begagnar också tillfället för att i ett par ord bemöta en mycket ärad talares åsigt, att sågningsafgiften väl synes kunna fortfara, emedan sågningen så väl bär sig och exporten af sågade artiklar också lönar sig. Huru väl de bära sig, kan det vara tvifvel underkastadt, åtminstone har vid svårare konjunkturer i sjelfva verket exporttullen och sågningsafgiften varit en mycket tung börda för trävaruexporten. Detta kommer mycket an på konjunkturerna. Under goda konjunkturer kan skatten betyda litet, under svåra konjunkturer betyder den mycket. Men den åsigt, att man bör, så länge en industri synes bära sig, pålägga densamma skatt, tror jag ej håller streck, ty då borde man t. ex. beskatta jordbruket allt mer och mer, så länge jordbrukaren sår ett enda korn, hvilket vore ett bevis uppå att rörelsen bär sig.

26 YTTRANDE VID LANTDAGEN 16.IV 1872

Protokoll fördt hos högl. ridderskapet och adeln

30

Herr *Snellman*: För min ödmjuka del får jag förena mig med dem, som tillstyrka kreditivets beviljande. Huruvida derpå bör erläggas ränta eller ej, är väl jemförelsevis likgiltigt, ifall återbetalning kan ske snart, men som beklagligen i vårt land inträffar och af ganska naturliga orsaker inträffar, att ett nödår för det andra med sig, så är behovet sällan afhjelpat med ett års, knappt med två års anslag. Återbetalningen kan således komma att dröja, och i sådana fall blefve en ränta visserligen betungande. För öfrigt är den summa, som styrelsen begär, verkligen en obetydlighet. År 1867, då behovet af understöd var så stort, och stor skyndsamhet måste iakttagas för att anskaffa bröd till landet, inträffade det, att inom förloppet af fem eller sex veckor hade finansexpeditionens accepter till ett belopp af mera än två miljoner mark blifvit i banken diskonterade, likväl endast på tre månader, emedan man hade hopp att i utlandet få ett lån och sålunda kunna återbetala förskottet. Det är känt, att detta lånebelopp blef 5 1/2 miljoner och att detta belopp blef fullkomligt otillräckligt för att hindra den yttersta nöden, och att äfven alla de medel, som kunde hopskrapas, icke kunde hindra, att befolkningen svalt till döds. Jag ber att få tillägga, att då detta lån söktes, bemöttes ansökan derom med ett leende, likväl, Gud vare lof, med ett välvilligt. Det hade lyckats regeringen en gång förut i nödens stund att erhålla ett sådant lån från bankirfirman Stieglitz i Petersburg. Numera erhöles det, såsom känt, af Rothschild et Söhne i Frankfurt am Main, men såsom en landet beviljad välvillig tjänst. Ingen bankir, intet bankirhus gifver någonsin under sådana vilkor; de låna emot obligationer, hvilka de morgonda-

50